
GASTRONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

AŞÇ 106U

KISA ÖZET

1. ÜNİTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMI

GİRİŞ

İnsanların mevcut kaynak kullanımı esnasında gelecek nesillerin ihtiyaçlarını düşünerek bir tüketim hâlinde olması gerekliliğini savunan sürdürülebilirlik kavramı özellikle 20. yüzyılın en önemli konuları arasında yer almaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA KAVRAMI

18. yüzyılda sanayileşme ile başlayan ve günümüze kadar devam eden süreç içinde ülkeler doğrudan ekonomik gelişmeyi hedefleyerek, üretim ve tüketim seviyesini artırmıştır.

Özellikle gelişmekte olan dünyada ekonomik büyümenin gerekli olduğu, ancak çevresel olarak dikkat edilecek “sürdürülebilir kalkınma”ya geçiş yapılması gerektiği sonucuna varmıştır (Du Pisani, 2006). **Rapor, sürdürülebilirliğin beş temel ilkesini sunmaktadır:**

- Bütünsel planlama düşüncesi ve strateji uygulama
- Gerekli ekolojik süreci korumanın önemi
- Hem insan kültürünü hem de biyolojik çeşitliliği korumanın gerekliliği
- Gelecek nesiller için uzun dönemli verimli sürdürülebilir alanlar düşüncesinin geliştirilmesi
- Uluslararası eşitliğin daha iyi dengelenmesini baş

Milenyum Kalkınma Hedeflerinin görece etkinliğine rağmen, 15 yıl (2000-2015) için uygulamaya konulduktan sonra sekiz hedefin tüm hedeflerine ulaşamadı, dolayısıyla kalkınma gündemine devam etmek için Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne yönelmiştir.

Bu yeni kalkınma yol haritasının bir parçası olarak BM, gezegeni korumak, yoksulluğu sona erdirmek ve insanların refahını garanti altına almak için bir eylem çağrısı olan 2030 Gündemini (SKH'ler) onayladı (Taylor, 2016). **17 sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, öncelikle aşağıdaki özetlenmiş hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır (Hylton, 2019):**

- Yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırarak sağlıklı bir yaşamı garanti altına almak
- Su, sanitasyon ve sürdürülebilir enerji gibi temel hizmetlere erişimi evrenselleştirmek
- Kapsayıcı eğitim ve insana yakışır işler (istihdam) kalkınma fırsatlarının yaratılmasını desteklemek
- Sürdürülebilir bir şekilde üretim ve tüketim yapabilen topluluklar ve şehirler yaratarak yeniliği ve dayanıklı altyapıyı teşvik etmek
- Dünyadaki eşitsizliği, özellikle cinsiyetle ilgili olanları azaltmak
- İklim değişikliğiyle mücadele ederek ve okyanusları ve kara ekosistemlerini koruyarak çevresel bütünlüğe özen göstermek
- Bir barış ortamı yaratmak ve sorumlu tüketim ve üretimi sağlamak için farklı sosyal etmenler arasındaki işbirliğini teşvik etmek

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN BOYUTLARI

Dünya Ekonomik Kalkınma Komisyonunun ilk tanıtımından beri, sürdürülebilir kalkınma kavramı birbiriyle iç içe geçmiş üç temel boyutu kapsamaktadır: Ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlar.

Sürdürülebilirliğin bu üç boyutu arasında sıkı bir ilişki ve iç içe geçmişlik söz konusudur. Örneğin, araştırmacılar iyi tasarlanmış sıkı çevre düzenlemesinin, girdilerden tasarruf ederek daha düşük üretim maliyetine yol açan kirlilik seviyesini düşürmek için yenilikleri teşvik edebileceğini vurgulamaktadır (Porter ve Linde, 1995). Benzer şekilde, çevresel performans ile ekonomik performans arasındaki pozitif ilişkiyi destekleyen birçok başka çalışma vardır (Gupta ve Rachela, 2018).

Ekonomik Sürdürülebilirlik

Ekonomik açıdan sürdürülebilirlik: Mevcut ekonomik faaliyetlerin gelecek nesillere orantısız bir şekilde yük getirmemesi gerektirdiği düşüncesine dayanmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir doğal kaynakların, onları ortadan kaldırmayacak veya bozmayacak veya gelecek nesiller için yararlılıklarını başka şekilde azaltmayacak şekilde kullanılması anlamına gelmektedir.

Sürdürülebilirlik ile ülkelerin ekonomik büyümesi arasında bir denge bulmanın zor olmasının nedeni budur. Ancak araştırmacılar ekonomik krizlerin, ekonomik büyümeye yaklaşımın nasıl değiştirileceğine ve sürdürülebilir kalkınma açısından yeni bir ekonominin nasıl tasarlanacağına bir örnek oluşturabileceğini düşünmektedirler (Moldan vd., 2012).

Çevresel Sürdürülebilirlik

Mevcut ve gelecek nesillerin kaynak ve hizmet ihtiyaçlarını, onları sağlayan ekosistemlerin sağlığından ödün vermeden karşılamak olarak tanımlanmaktadır.

Çevresel sürdürülebilirlik doğal sermaye ve koruma kavramlarına vurguda bulunan bir yaklaşım olarak da değerlendirilebilir. Bu bağlamda, doğal sermaye, temelde insanların doğal çevresini veya çevre tarafından sağlanan varlıkların (toprak, orman, su, atmosfer vb.) bütününe vurgularken, koruma kavramı, çevresel varlıkların korunması veya en azından tüketilmemesini ifade etmektedir (Bilgili, 2017).

Sosyal Sürdürülebilirlik

Sosyal sürdürülebilirlik sosyal refahı içeren politik, ekonomik, sosyal özgürlük ve temel ihtiyaçlar ile açıklanmaktadır. Bunu, insan merkezli gelişim, sürdürülebilirlik ve toplumsal refah düzeyi üzerine oturtmaktadır (Magis ve Shinn, 2009).

Sosyal sürdürülebilirlik (Morelli, 2011: 3) kavramı genel olarak şu başlıkları içermektedir:

- Temel hizmetlere erişim eşitliği
- Nesiller arası eşitlik
- Farklı kültürlerle değer veren bir ilişkiler sistemi
- Özellikle yerel düzeyde vatandaşların siyasi katılımı
- Topluluk sahipliği duygusu
- Sosyal sürdürülebilirlik bilincini bir sistemden aktarmak için bir sistem
- Bir topluluğun mümkün olduğunda kendi ihtiyaçlarını karşılaması için mekanizmaların ve sistemlerin oluşturulması
- Toplum eylemiyle karşılanamayan ihtiyaçları karşılamak için siyasal savunuculuk.

SÜRDÜRÜLEBİLİR GASTRONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA

Toplulukların sosyal ve ekonomik olarak gelişebileceği anlamına gelirken, çevresel sürdürülebilirliğe ve topluluk üyelerinin optimal sağlığına ekobeslenme taahhüdü olarak ifade edilmektedir.

Daha spesifik düzeyde, sürdürülebilir gastronomi, çevreye duyarlı yiyecekler üretmek ve onu hem zihni hem de vücudu besleyecek şekilde hazırlamak ve yemek. Bu varsayımın hem kırsal bölgelerde hem de büyükşehirler bağlamında çok sayıda çıkarımı vardır. **Bunlar** (Scarpato, 2002: 139):

- Yerel gıda üretiminin, satış noktalarının ve pazarların varlıklarını sürdürmesi
- Evde yemek pişirmenin uygulanabilirliği
- Mutfak bilgisinin ve çocukların damak zevkine eğitiminin aktarılması
- Zevk ve çeşitlilik hakkı
- Turizmin gastronomik özgünlük ve toplum refahı üzerindeki etkisi.

FAO'nun 2014 yılında yayımladığı sürdürülebilir gıda ve tarım için ortak bir uzgörü inşa etmede ilkeler ve yaklaşımlar adlı elkitabında gıda ve tarımda sürdürülebilirlik için belirlediği beş anahtar ilke bulunmaktadır:

- Sürdürülebilir tarım için kaynakların etkin kullanımı kritik öneme sahiptir.
- Sürdürülebilirlik doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi için doğrudan eylemliliği gerektirir.
- Kırsal kesimdeki hane halklarının durumlarını koruyup geliştirilmesini sağlamayan bir tarımsal yapıda eşitlik ve toplumsal iyi olma hâli sürdürülemez.
- İnsanların, toplulukların ve ekosistemlerin dirençliliğinin desteklenmesi sürdürülebilir tarım için kritik önemdedir
- Sürdürülebilir gıda ve tarım sorumlu ve etkili bir yönetim işleyişini gerektirir.

**%90 SORULARI
YAKALAYAN ÖZETLER**

**Özetin devamı
için tıklayınız..**

